

Kan det være 'Sonja'-rosen? Owald Watndal i gartneriet til Per Lindbäck. Norsk Roseforening på tur i juni 1985. © REIN LAE SOLBERG

Begrepet «grønne fingre» fikk mening med Owald Watndal!

TEKST: OLA LARSEN

Owald Jørgen Watndals haveport var åpen for alle som ville se og lære av denne gjestfrie og sympatiske personen. Som mange andre, fikk også jeg gleden av å bli kjent med Owald gjennom roseforeningen i Østfold, som var hans hjertebarn. Dette var så sent som i 1990–91. Han og hans kjære Annemor hadde to sønner på min alder. Yngstemann hadde jeg i unge år gått sammen med på opptakskurs til teknisk utdanning, slik at jeg hadde en viss kjennskap til familien Watndal fra før. Men ved å bli kjent med mannen og hans store pasjon for roser, kom vi hagemannen, optimisten og inspiratoren Owald Watndal tett på! I lynne var han lun og blid, veldig raus og sjenerøs, selv om han også kunne være temperamentsfull. Urettferdighet tente gnister i ham.

Owald var født på Vatndal i Hadsel kommune i Vesterålen i Nordland i 1918. Han vokste opp som fjerdemann blant seks søsken på et lite småbruk, oppe i lia et godt stykke fra kysten. Det fortelles at Owald allerede som liten gutt viste stor interesse for blomster og stelte morens potteplanter! Dette ble etter hvert kjent i nabolaget, og det førte senere til at Owald fikk være med på å stelle plantene på Hadsel prestegård. Denne prestegårdshaven var etablert etter 1913 av prost Sigvard Nielsen (1871–1937) og ble en av landsdelens frodigste og mest innholdsrike haver[1]. Dette var nok en viktig læreplass for en så kunnskapstørst mann som Owald.

Han kom inn på hotellfagskole på Fagernes og der traff han sin Annemor, som kom fra Tynset i Østerdalen, hvor hennes familie drev Tynset Hotell.

I 1955 kom Watndals til Moss, hvor de arbeidet i restaurant- og cateringvirksomhet. De slo seg senere ned i nabokommunen Rygge, hvor Owalds grønne talent og kreativitet kom til sin rett.

I 1979 kom Mossemagasinet på besøk. I intervjuet med Owald kom det fram at han hadde ikke mindre enn 275 roseplanter i hagen og 1600 sommerblomster som han hadde laget selv! I tillegg produserte han thuja og rhododendron, som han frøformerte. Hans hjem var åpent og han tok i mot alle som ville se og lære.

På begynnelsen av 80-tallet måtte hele Årevold-området reguleres til næringsområde og boligeiendommene ble innløst av kommunen. Familien Watndal fikk en erstatningstomt på 1 dekar på Fuglevik, som var lite for en person med Owalds gartnerinteresser, men beliggenheten var gunstig for rosedyrking. Hit flyttet Annemor og Owald i 1987 og slet med å opparbeide hagen på nytt. Jordsmonnet bestod av sand og kalkholdig skjellsand. Mange billass med matjord ble innkjøpt og fylt på, slik at rosene fikk optimale vekstforhold. Owald var nøye med detaljene.

Roseforeningen i Østfold hadde i lengre tid arbeidet med planer om å etablere en forsøksrosehage. Man forsøkte seg med flere samarbeidskonstellasjoner, først i Moss, men endte opp med en avtale med Tomb Jordbruksskole i Råde.

[1] «Gjennom hageporten til hundre års hageglede», Landbruksforlaget 2000.)

Kordes stilkrose 'Kardinal '85' fotografert hos Per Lindbäck.

Under:
Owald Watndal utrettelig med å dele kunnskapene med andre.
© REIN LAE SOLBERG

OLA LARSEN har vært med i roseforeningen siden 1990 og har vært med i styret i Østfoldavdelingen, mesteparten av tiden, nå som nestleder. Han er særlig interessert i historiske roser og liker å skrive om dem, og han har levert en rekke artikler til Rosebladet. Andre hobbyer er musikk, historie og friluftsliv. Han er ansatt i Fredrikstad kommune som overingeniør i avd. for miljørettet helsevern, faggruppe forurensning.

Sentrale i denne sammenheng var Rein Lae Solberg og hagebrukslektor ved Tomb, Sigmund Dale. Høsten 1989 og våren 1990 ble hagen opparbeidet. Owald var med fra første stund, da han så at dette var av stor betydning for opplysning om rosedyrkning og for utbredelse av roser i hagene rundt om i Østfold.

Jeg hadde meldt meg inn i roseforeningen høsten 1990. På årsmøtet til Østfoldavdelingen i 1991 traff jeg Owald, som overtalte meg til å ta et styreverv i foreningen. Dette ble min inntreden i roseverdenen og begynnelsen på et mangeårig vennskap med en person som fikk stor betydning for meg personlig.

Sommeren 1995 kom den tyske roseforeningen på besøk til Norge. I Østfold skulle tyskerne besøke Tomb rosehage, samt en privathage, selvfølgelig Owalds! Tyskerne var veldig imponert over den kompakte og sortsrike rosehagen hans. Men det var jo ikke bare roser denne hagen inneholdt – det var sommerblomster, clematis, rhododendron og vindruer, for å nevne noe.

Owald sådde frø for produksjon av egne grunnstammer fra den ville caninarosen. Han frøformerte roser, stiklingsformerte dem og okulerte roser. Det var Oddvar Hasselbakk i Moss som hadde lært ham å okulere på et kurs i hagelaget. Owald hadde oftest godt tilslag på okulasjonene og gav villig vekk roser.

En annen person i avd. Østfold, som betydde mye for Owald er Vera Vold, som gjorde Owald oppmerksom på de historiske rosene. Hun kom med roser og bakgrunnshistorien for dem og inspirerte Owald til å oppformere rosene. Både han og Vera Vold betydde mye for meg med min spede rosekunnskap og ga meg innsikt både om rosene og rosenes historie. Dette er jeg dem begge dypt takknemlig for.

En helt annen side ved Owald var hans konkurranselyst. Når han stilte opp med rosene tidlig lørdag morgen på roseutstillingen i Freiaparken under rosedagene, var det best å ikke forstyrre ham! Han var da svært opptatt med sitt og smågrinete hvis noen forsøkte å fange hans oppmerksomhet. Men når det hele var over, var han den samme gamle gode med smilet på lur, selv om utfallet ikke alltid gikk hans vei. I en periode på 90-tallet var han nærmest grossist i premier og flotte plasseringer i rosekonkurransen.

Offisielt var Owald blitt verdsatt av de to organisasjonene han hadde tjent trofast i mange år. Han hadde fått hageselskapets hederstegn og var æresmedlem av roseforeningen.

Da hans kjære Annemor gikk bort i 1997 ville han selge eiendommen deres. Helsa begynte å bli dårlig og han ønsket seg noe enklere. Kjøperen var ikke interessert i en rosehage og da ga han rosene bort til oss i avd. Østfold. Det var ikke lett hverken for Owald eller oss andre å ta opp roser fra denne hagen, men måtte vi, så måtte vi.

Han flyttet til Jeløya og fikk en leilighet i 1. etage i en boligblokk på Framnes. Her var det en liten hageflekk utenfor og han fikk flyttet en ganske stor oppstammet rose fra Fuglevik til Framnes, han måtte ha med seg noe som kunne minne ham om det som ga ham de største gleder, rosene.

Han gikk bort sist i oktober 1999. Jeg kommer aldri til å glemme dette mennesket, som ga av seg selv uten å kreve noe tilbake, mens vi fikk en arv i våre hjerter.

